

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΔΑΝΔΟΛΟΣ

Το κρυφό πάθος της Πηνελόπης Δέλτα

Μυθιστόρημα

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Ιστορία χωρίς όνομα.**
Το κρυφό πάθος της Πηνελόπης Δέλτα
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Στέφανος Δάνδολος
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Άννα Μαράντη
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Τζίνα Γεωργίου
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ελένη Σταυροπούλου

© Στέφανος Δάνδολος, 2017

- © Φωτογραφίας εξωφύλλου: MAGDALENA RUSSOCKA/ARCANGEL
© Φωτογραφίας Ίωνος Δραγούμη: Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών
στην Αθήνα, Γεννάδειος Βιβλιοθήκη, Αρχείο Ίωνος Δραγούμη
© Φωτογραφίας οπισθοφύλλου: All For You/Shutterstock
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2017

Πρώτη έκδοση: Νοέμβριος 2017, 5.000 αντίτυπα

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-2242-8
Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-2243-5

*Τυπώθηκε σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά
και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.*

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Έδρα: Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Head Office: 121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΔΑΝΔΟΛΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ
ΧΩΡΙΣ ΟΝΟΜΑ

Το κρυφό πάθος
της Πηνελόπης Δέλτα

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

Υπνοβάτες του Σεπτέμβρη, μυθιστόρημα, 1996,
Εκδόσεις Δελφίни

Ο Περίγελος των Αγίων, μυθιστόρημα, 1997,
Εκδόσεις Δελφίни

Αγάπη σε Δυο Σταγόνες Όνειρο, νουβέλες και διηγήματα, 1999,
Εκδόσεις Πατάκη

Και Φόρεσαν Χειροπέδες στα Πουλιά, μυθιστόρημα, 2000,
Εκδόσεις Πατάκη

Νάρκισσοι και Κανίβαλοι, μυθιστόρημα, 2002,
Εκδόσεις Καστανιώτη

Νέρων – Εγώ, ένας θεός, μυθιστόρημα, 2004,
Εκδόσεις Καστανιώτη

Το Αγόρι στην Αποβάθρα, μυθιστόρημα, 2007,
Εκδόσεις Καστανιώτη

Ο Τελευταίος Κύκνος, μυθιστόρημα, 2009,
Εκδόσεις Καστανιώτη

Η Χορεύτρια του Διαβόλου, μυθιστόρημα, 2013,
Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ

Όταν θα δεις τη θάλασσα, μυθιστόρημα, 2016,
Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ

Για την Κάλλι και τον Πάνο

*Το ξέρω πως είμαι τρελή·
μα η αγάπη κάποιον τρελαίνει...*

(Από γράμμα της σ' εκείνον.)

*Η Πηνελόπη Δέλτα
το 1905 στην Αλεξάνδρεια.
(Αρχείο Ναταλίας Ιωαννίδου)*

*Ο Ίων Δραγούμης το 1905.
(Αρχείο Ίωνος Δραγούμη,
Γεννάδειος Βιβλιοθήκη)*

*Μια μέρα είδα την πόρτα του κήπου ανοιχτή
και βγήκα στο δρόμο. Είχα χαρά μεγάλη που βρέθηκα
στ' ανοιχτά. Μου φάνηκε ξαφνικά ο κόσμος όλος
δικός μου. Δεν είχα μπροστά μου κάγκελα
και περικοκλάδες που σταματούν το μάτι.*

Π. Σ. Δέλτα, Μάγκας

Το δικό τους θαύμα

Βιέννη, 1908

*Π*ερπατούν αργά σ' έναν φιδογυριστό, σκοτεινό δρόμο με μεσαιωνικό λιθόστρωτο. Πολύ μακριά από τη φασαρία της λεωφόρου Ρίνγκστρασε και τις πολυτελείς άμαξες που μεταφέρουν ανέμελους, θορυβώδεις ανθρώπους. Εδώ, σε αυτή την απόμερη γωνιά της πόλης, στις ερημικές εξοχές του Φεσλάου, όλα τα τυλίγει η σιωπή.

Προσπερνούν ήσυχες αυλές, ένα βουβό καμπαναριό, μαγαζάκια που μόλις έχουν ανοίξει. Ο κόσμος φαντάζει ασάλευτος, σαν ελαιογραφία. Και όμορφος, γαλήνιος. Επιτέλους ένας κόσμος που θα μπορούσε ίσως να τους χωρέσει. Ακούγονται μόνο τα βήματά τους και το φτερούγισμα ενός σπουργιτιού που πηδάει από στέγη σε στέγη λες και τους ακολου-

θεί. Εκείνος δε φαίνεται να του δίνει σημασία, εκείνη όμως σηκώνει κάθε τόσο το βλέμμα της και το κοιτάζει με θαυμασμό.

Πόσο σε ζηλεύω που μπορείς και πετάς, λέει μέσα της.

Ο ουρανός της Βιέννης είναι μουντός, με ένα χρώμα σταχτί που θυμίζει τις ζωές τους.

«Θα βρέξει», του λέει. «Τι κρίμα».

Στο μυαλό της έχει το βιεννέζικο δάσος, το Βίνερβαλντ· τα στενά μονοπάτια, το πλούσιο γρασίδι, τους πελώριους κορμούς που στέκουν μαυρισμένοι από τις βροχές. Εκεί βρήκαν καταφύγιο χθες και προχθές. Χάθηκαν μες στα δέντρα σαν δυο φαντάσματα που μόλις είχαν ξεγλιστρήσει από τις κρύπτες κάποιου κοντινού πύργου. Το δάσος της Βιέννης ήταν το κρησφύγετο που τους προστάτευε από τα βλέμματα των περαστικών.

«Πόσο ήθελα να ξαναπάμε και σήμερα περίπατο στα πεύκα», του λέει. «Αλλά με τέτοιο καιρό...»

Ναι, τώρα τους βάζει εμπόδια και ο καιρός, παρόλο που το ημερολόγιο γράφει 13 Ιουνίου.

Τόση ατυχία πια! Να στερούνται ακόμη και μια βόλτα στο δάσος. Να έχουν μόνο λίγες μέρες δικές τους, να έχει μπει το καλοκαίρι, να πλησιάζει Σαββατοκύριακο, που οι περισσότεροι άνθρωποι καταστρώνουν σχέδια, κι εκείνοι να αισθάνονται πάλι εγκλωβισμένοι. Και γιατί; Επειδή έτσι το αποφάσισε ένας άσπλαχνος ουρανός που ξαφνικά του ήρθε να μαυρίσει Ιούνιο μήνα. Το Βίνερβαλντ θα πρέπει να το ξεχάσουν τούτο το πρωινό.

«Θα μπορούσαμε ίσως να πάμε σε κάποιο ξενοδοχείο», της λέει εκείνος δειλά, ενώ το καφετί σπουργιτάκι περνάει ξυστά πάνω απ' το καπέλο του.

«Κι αν μας δουν;»

«Θα αποφύγουμε τα μεγάλα με την πολυκοσμία. Μια καλή λύση είναι το *Τριέστι*. Θα ζητήσουμε ένα σαλονάκι ιδιαίτερο και θα γευματίσουμε εκεί μόνοι...»

Κοντά του νιώθει ασφαλής, προστατευμένη από κάθε απειλή. Ωστόσο, δεν μπορεί να κατευνάσει την αγωνία της. Από τη μία χαίρεται, είναι ενθουσιασμένη που θα βρεθεί μαζί του σε έναν κλειστό χώρο. Τρία χρόνια τώρα, η μοναδική φορά που έχουν καταφέρει να περάσουν λίγη ώρα ολομόναχοι μέσα σε τέσσερις τοίχους ήταν τον περασμένο Ιανουάριο, όταν τον ακολούθησε στο δωμάτιό του, στο ξενοδοχείο *Ιμπεριάλ*, πάλι εδώ, στη Βιέννη. Δεν είχαν κάνει έρωτα ούτε τότε, μα τον είχε αφήσει να τη φιλήσει με πάθος.

«Μη φοβάσαι», της ψιθυρίζει εκείνος. «Δε θα μας δει κανείς».

Όμως ο φόβος είναι πάντοτε το αντίτιμο της χαράς της από τη μέρα που ξεκίνησε η τραγική ιστορία του έρωτά τους. Και, ειδικά το τελευταίο διάστημα, έχει γίνει άγριος, είναι ένας φόβος ζοφερός, που την κρατάει ξάγρυπνη τις νύχτες να αναλογίζεται τη ζωή της με απόγνωση.

Είναι μια γυναίκα χωρίς συμμαχούς.

Την έχουν αποκηρύξει οι πάντες.

Τις τελευταίες βδομάδες ζει σε ένα σανατόριο στο Γκάινφαρν, στα περίχωρα της πόλης. Εκεί την έστειλαν για να θεραπεύσει την ανήθικη καρδιά της.

Οι γονείς της και τα αδέρφια της δε θέλουν ούτε να τη βλέπουν. Είναι το μαύρο πρόβατο της οικογένειας. Στο μυαλό της βουίζουν διαρκώς οι βαριές κουβέντες που λέγονται για κείνην. Ότι είναι άτιμη, πρόστυχη, ασυνείδητη, ξεπεσμένη.

Το μόνο στήριγμα που της έχει απομείνει είναι ο δόκτωρ

Φρίντμαν, στην κλινική. Και φυσικά αυτός εδώ ο άντρας, που τώρα της χαμογελάει με τόση τρυφερότητα. Ο Ίων Δραγούμης. Η αιτία που έχει χαλάσει το σπίτι της. Ο άνθρωπος που δεν έπρεπε να γνωρίσει ποτέ.

«Έλα», της λέει. «Θέλω να σου κάνω ένα δώρο». Έχει προσέξει τη σκιά στο βλέμμα της και θέλει να της φτιάξει τη διάθεση. Και της δείχνει την είσοδο ενός μικρού καταστήματος, λίγα μέτρα παρακάτω, στη γωνία του δρόμου.

Εσύ είσαι το δώρο μου, λαχταρά να του πει, μα κρατιέται. Πρέπει να προσέχει και το παραμικρό γιατί βρίσκονται σε δημόσιο χώρο. Παρατηρεί αμίλητη το σοβαρό του πρόσωπο και συνειδητοποιεί για άλλη μια φορά ότι τον αγαπάει άνευ όρων.

«Διάλεξε ό,τι σου αρέσει», της λέει, ανοίγοντας την πόρτα του μαγαζιού και αφήνοντάς τη να περάσει πρώτη.

Όπου κι αν στρέψει το βλέμμα της βλέπει ράφια γεμάτα τόπια από βαριά υφάσματα, που φράζουν τους διαδρόμους και τα παράθυρα, μαζί με κουτιά απ' όπου ξεχύνονται τρέσες, φιόγκοι, φτερά και κρόσσια. Ψηλαφίζει τις πυκνές γαλλικές υφάνσεις, τα ιταλικά εμπριμέ, τα σατέν βελούδα στο χρώμα του νεφρίτη, του γρανάτη, του χρυσού.

Διαλέγει τελικά ένα βαθυπόρφυρο μαντίλι.

Όταν βγαίνουν πάλι στον δρόμο, έχει αρχίσει να πέφτει ψιλόβροχο. Κοιτάζει ψηλά προσπαθώντας να εντοπίσει τη συντροφιά τους, μα το σπουργίτι δεν είναι πουθενά. Μια αίσθηση απώλειας την κατακλύζει. Τι παράξενο να μελαγχολεί για ένα πουλί.

Αργότερα, στο βαγόνι του τρένου που τους οδηγεί από το Φεσλάου στο κέντρο της Βιέννης, η Πηνελόπη χαϊδεύει το ολοκαίνουργιο μαντίλι με λατρεία.

Μπαίνουν στο ξενοδοχείο *Τριέστι* και προσπερνούν βιαστικά δύο παρέες που κοντοστέκονται στον χώρο υποδοχής. Οι άνθρωποι πλέον την τρομάζουν, νιώθει την ανάγκη να περάσει το μπράτσο της στο δικό του και να στηριχτεί πάνω του.

Μα φυσικά δεν το κάνει. Απλώς τον ακολουθεί. Μισό μέτρο πιο πίσω. Σαν σκιά.

Κάποιος από κείνες τις συντροφικές μιλάει για μια πλούσια νεαρή αριστοκράτισσα που, φορώντας νυφικό και πέπλο, αυτοκτόνησε πηδώντας με το άλογο της από τη Γέφυρα του Πρίγκιπος Ροδόλφου.

«Πόσο θλιβερό!» αναφωνεί μια κυρία.

«Από έρωτα, άκουσα», συμπληρώνει ο άντρας.

Η Πηνελόπη νιώθει οδύνη για λογαριασμό του άτυχου κοριτσιού. Φέρνει στο μυαλό της την εικόνα. Το άλογο να βουλιάζει σαν πέτρα στα νερά του Δούναβη και το σώμα της γυναίκας να ξεβράζεται στην όχθη, σαβανωμένο με λευκό σατέν.

Καθώς ο υπάλληλος τους οδηγεί στο σαλονάκι που ζήτησαν, εκείνη σκέφτεται τη μαύρη μποτίλια με το δηλητήριο που είχε φέρει στα χείλη της πριν από ενάμιση μήνα. Η απελπισία και οι ενοχές την είχαν λυγίσει. Ένωθε πως η μόνη λύση ήταν να φύγει από τη ζωή. Δεν ήταν η πρώτη φορά που έφτασε τόσο κοντά στην αυτοκτονία. Μα εκείνη τη νύχτα, στο σανατόριο του Γκάινφαρν, αισθάνθηκε πολύ παράξενα όταν τελικά ανέβαλε τον θάνατό της. Την πλημμύρισε μια φριχτή απογοήτευση και ταυτόχρονα ένα βαθύ συναίσθημα ανακούφισης.

Όχι, δε θα πεθάνω απόψε, είχε πει στον εαυτό της. Ίσως... ίσως καταφέρω να τον δω ακόμη μία φορά...

Και να λοιπόν που τον είδε. Είναι το τρίτο πρωινό στη σει-

ρά που αναπνέουν τον ίδιο αέρα. Είναι πάλι μαζί, ύστερα από τις είκοσι οκτώ ώρες που μοιράστηκαν τον περασμένο Ιανουάριο, στην ίδια πόλη, στα ίδια δεντροφυτεμένα βουλεβάρτα και τα απόμερα ξέφωτα, στην καρδιά της Ευρώπης.

Να και το ιδιωτικό σαλόνι όπου μπαίνουν τώρα: ένα γκρίζο δωμάτιο, διόλου ξεχωριστό και ασυνήθιστο, με το τραπέζι στη μέση, την εταζέρα στον τοίχο, τον σοφά στη γωνία και τις βελούδινες πολυθρόνες πλάι στα στενά παράθυρα που βλέπουν στον δρόμο. Έξω η βροχή έχει δυναμώσει, οι άμαξες πηγαινοέρχονται. Μέσα πλανιέται μια μυρωδιά από πούρα και μπράντι: οσμές που αιωρούνται βαριά πάνω από κάτι που έχει παλιώσει, που δεν είναι ούτε μπαγιάτικο αλλά ούτε και φρέσκο.

Κουρασμένη μυρωδιά, συλλογίζεται εκείνη. Κουρασμένη όπως και οι ζωές μας.

Ο υπάλληλος σημειώνει την παραγγελία τους και φεύγει σφαλίζοντας πίσω του την πόρτα.

Έχουν μείνει μόνοι. Σαν όνειρο της φαίνεται.

«Δεν είναι κι άσχημα», σχολιάζει ο Δραγούμης ενώ κλείνει τις κουρτίνες.

Εκείνη βγάζει τα γάντια, το βέλο και το καπέλο της, και αμίλητη κάθεται στην άκρη του σοφά. Είναι τριάντα τεσσάρων ετών και νιώθει ότι έχει γεράσει δραματικά τους τελευταίους μήνες. Ναι, έχει αρχίσει και το πιστεύει πως είναι άχρωμη, θαμπή, φθαρμένη. Εξακολουθεί, φυσικά, να είναι αριστοκρατική, έξοχα στητή. Ακόμη διακατέχεται από εκείνη την τρομερή, σεληνιακή λάμψη που κάποιοι αγάπησαν πάνω της. Μα δεν αισθάνεται καθόλου όμορφη.

Αυτός, τέσσερα χρόνια νεότερός της, στα τριάντα του,

δείχνει κάθε φορά πιο γοητευτικός. *Λες και τα χρόνια που ζούμε χωρίς σε γλυκαίνουν*, θέλει να του πει, ενώ τον παρακολουθεί να πηγαينوέρχεται στο σαλονάκι, νευρικός, αναστατωμένος, χαρούμενος.

Πότε κοντοστέκεται μπροστά της εξετάζοντας τη θαλασσογραφία στον τοίχο, τότε κάνει μεταβολή και ξαναφεύγει βιαστικά προς την άλλη άκρη της κάμαρας.

Για λίγα λεπτά φαντάζουν αιχμάλωτοι στο αιώνιο πεπρωμένο τους: τη βαθιά αυτή σιωπή που είναι γεμάτη έρωτα, λαχτάρα, πόθο.

Ώσπου εκείνη του λέει: «Πρέπει να γυρίσω νωρίς στην κλινική. Δε θέλω να κινήσω υποψίες».

Κι εκείνος δεν αντέχει άλλο. Ρίχνεται στον σοφά και την αρπάζει στην αγκαλιά του.

Το στόμα της ανοίγει μες στο δικό του, τα κορμιά τους γίνονται ένα. Εκείνη αναστενάζει, νιώθει σαν να πετάει.

«Αχ, Ίων... Αχ, αγάπη μου...»

Μέσα σε μια στιγμή, το σκοτάδι που καταπίνει τις ζωές τους έχει γίνει φως. Της φιλάει τους ώμους, τα στήθη, την κοιλιά, πάνω από τις δαντέλες της μπλουζας, και της ψιθυρίζει λόγια που εκείνη θα τα θυμάται σε όλη της τη ζωή.

«Γλυκιά μου...» της λέει. «Γυναίκα μου... Έτσι θα σ' έχω, δική μου, με τα πλούσια μαλλιά σου δικά μου, να τα ξεπλέκω και να τα φιλώ, να τα χαϊδεύω, να τα αγαπώ... Και η μπλουζά σου...» της λέει, «θα φοράς πάντα τέτοιες μπλουζές, με πολλές τρύπες, να φιλώ το στήθος σου και τον λαιμό σου... Όχι, λάθος! Δε θα φοράς μπλουζά, θα τη βγάξεις, γιατί θα είσαι δική μου, μόνο δική μου...»

Πόσο ανακουφισμένη νιώθει. Σαν να χαλάρωσαν τα

ατσάλινα σκοιινιά που ήταν δεμένα γύρω απ' την καρδιά της.

«Ίων... Λατρεμένο μου αγόρι...»

«Και θα είσαι η έμπνευσή μου, η δύναμή μου... μ' εσένα πλάι μου θα καταπιαστώ με τα πιο μεγάλα πράγματα, θα είμαι σαν θεός κοντά σου...»

«Ω, αγαπημένε μου...»

«Και θα σε πάω σε μέρη όμορφα, μέρη που δεν τα φαντάζεσαι, θα σου δείξω κάτι πηγές στην Αρκαδία που η μαγεία τους δεν περιγράφεται, θα σου δείξω τον τόπο μας, που δεν τον ξέρεις... ναι, στο ταξίδι του γάμου μας, Πηνελόπη... σαν γίνεις γυναίκα μου, γιατί *θα γίνεις* γυναίκα μου! Θα γίνεις!»

Μένουν ξάφνου ακίνητοι, σαν αγάλματα πανάρχαιων εραστών.

Αυτή η τελευταία φράση έχει ξεγυμνώσει βίαια την πληγή της ιστορίας τους. Δεν είναι ακόμη γυναίκα του, δεν έχει πάψει να ανήκει σε κάποιον άλλο. Και το σκοτάδι επιστρέφει για να τους υπενθυμίσει τη φοβερή αμαρτία τους.

Μουδιασμένοι από την αλήθεια, νιώθουν την ανάγκη να κουρνιασούν ήρεμα στην άκρη του σοφά και να φτιάξουν ένα τείχος προστασίας από τον έξω κόσμο.

«Κρύψε με στην αγκαλιά σου», του λέει.

Τόσο καιρό το τρελό τους όνειρο είναι να ζήσουν μαζί. Να γίνουν ένα ζευγάρι φανερό, νόμιμο, σε πείσμα όλων των εχθρών τους. Ο Δραγούμης ελπίζει ακόμη. Γι' αυτό έφτασε στη Βιέννη την περασμένη Τρίτη. Ήρθε από την Κωνσταντινούπολη για να της δώσει κουράγιο. Για να τη βοηθήσει να πάρει την απόφασή της. Ξέρει βαθιά μέσα του ότι τούτες τις μέρες οφείλει να γίνει ο φύλακας-άγγελός της, ότι πρέπει να της προσφέρει ένα τελευταίο καταφύγιο, πέρα από το σανατό-

ριο όπου την έχουν στείλει για να επανέλθει στα λογικά της.
Και να που αυτό κάνει τώρα.

Τα μπράτσα του γίνονται κλαδιά που την κρύβουν. Εκείνη κουλουριάζεται, αφήνει το κεφάλι της να ακουμπήσει στο στέρνο του. Ξάφνου, δε θυμίζουν ανθρώπους που η φουρτούνα τους ξέβρασε στα βράχια. Ξάφνου μοιάζουν με οποιοδήποτε ζευγάρι αυτού του κόσμου, που απολαμβάνει μια στιγμή τρυφερότητας σε ένα αχνά φωτισμένο, γκριζωπό σαλόνι.

Τι ευλογία, τι συγκλονιστικό να είναι ζωντανή ένα πρωινό του Ιουνίου, βροχερό έστω, και ν' ακούει τον χτύπο της καρδιάς του. Εδώ, μέσα στη φωλιά που χτίζουν τα χέρια του, βρίσκει η απόδειξη ότι μπορεί να νιώσει μια στάλα παρηγοριάς.

«Ίσως δεν έπρεπε να προτιμήσεις το μαντίλι», της λέει εκείνος σιγανά.

«Γιατί;»

Ο Δραγούμης μένει σιωπηλός.

«Μίλα μου, Ίων».

«Ένα μαντίλι μπορεί εύκολα να χαθεί. Ή να σκιστεί».

«Όχι αυτό το μαντίλι, καλέ μου».

«Κι αν...» συνεχίζει εκείνος, «κι αν σου το πάρει ο αέρας; Τι επιπόλαιος που είμαι. Έπρεπε να σου αγοράσω ένα φόρεμα. Ή ένα μενταγιόν που δε θα το έβγαζες ποτέ από πάνω σου».

Η Πηνελόπη θέλει να γελάσει. Ή να κλάψει. Η αγωνία του για το δώρο που της έχει πάρει φαντάζει κωμική, παιδιάστικη. Εντούτοις, ξέρει. Βαθιά μέσα της καταλαβαίνει γιατί αυτός ο τόσο ψύχραιμος άντρας δείχνει ξαφνικά ανήσυχος.

Κι ένα απλό μαντίλι θα μπορούσε κάποτε να μας θυμίζει ότι ζήσαμε τη μεγαλύτερη αγάπη του κόσμου, λέει με τον νου της.

Είναι το έτος 1908.

Η χρονιά που εκπέμπεται για πρώτη φορά ραδιοφωνικό μήνυμα μεγάλης εμβέλειας από τον Πύργο του Άιφελ, που οι γυναίκες θα αγωνίζονταν για πρώτη φορά στους Ολυμπιακούς Αγώνες και που ένας παράτολμος τύπος, ονόματι Ανρί Φαρμάν, πρόκειται να πραγματοποιήσει το πρώτο αεροπορικό ταξίδι στην Ευρώπη.

Η χρονιά που κι εκείνοι αποζητούν το δικό τους θαύμα.

Αυτός προσπαθεί ακόμη να πείσει τον εαυτό του ότι θα την κάνει γυναίκα του. Ότι θα την κλέψει μια για πάντα από τον γάμο που τη συνθλίβει. Εκείνη προσπαθεί να πείσει τον εαυτό της πως έχει τη δύναμη να τον ακολουθήσει, εγκαταλείποντας οριστικά το σπίτι της και τον σύζυγό της, διαλέγοντας μια ζωή μακριά από τις τρεις δύστυχες κόρες που την περιμένουν να γυρίσει πίσω.

Ό,τι τους κρατάει ζωντανούς είναι αυτή η απόλυτη αρμονία που τους συνδέει και που γεννήθηκε τρία χρόνια πριν, κάτω απ' τον ουρανό της Αλεξάνδρειας. Το πάθος τους, που αρνείται να στερέψει. Η απαγορευμένη τους σχέση. Ένα παραμύθι γραμμένο με το αίμα της καρδιάς.

«Δεν ξέρω...» μουρμουρίζει ο Δραγούμης, ενώ διατρέχει με τα ακροδάχτυλά του τις φλέβες των χεριών της. «Έχω ένα προαίσθημα ότι, πολύ σύντομα, αυτό το μαντίλι δε θα το θυμάσαι καν...»

Η Πηνελόπη Δέλτα κλείνει τα μάτια της και μαζεύεται κι άλλο, γίνεται ένα κουβαράκι μέσα στην αγκαλιά του.

«Όχι, Ίων, πάψε... μη μιλάς έτσι... Σφίξε με μόνο... Σφίξε με...»

Και απομένουν βουβοί, ν' ακούνε το κροτάλισμα της βροχής.

Κυρία Δέλτα

Σάββατο 26 Απριλίου 1941

Ωρα 11:50

Οι Γερμανοί έρχονται. Προελαύνουν αμείλικτοι σαν λάβα που καίει το χώμα. Ο Βορράς έχει πέσει. Κάθε λεπτό που περνάει, η πομπή του σκότους βρίσκεται όλο και πιο κοντά στην Αθήνα. Μπότες που γυαλίζουν. Κατάμαυρες στολές. Έχει την εντύπωση ότι ακούει ήδη το εφιαλτικό βουητό που τυλίγει τις πόλεις και τα χωριά έξω απ' την Αττική. Ένα μεγάλο ποτάμι μηχανών ξεχύνεται αργά, αμετάκλητα, προς το μέρος της.

Είναι εξήντα επτά ετών, ακριβώς εξήντα επτά ετών. Η πιο δημοφιλής συγγραφέας της Ελλάδας. Καθηλωμένη στην κουνιστή πολυθρόνα, με μια κουβέρτα να σκεπάζει το αποκαμωμένο της σώμα. Ένα πλάσμα μονίμως μαυροντυμένο, σχεδόν ανάπηρο στα κάτω άκρα, που δεν μπορεί να περπατήσει ή να σηκωθεί μόνο του. Κάποτε γέμιζε σελίδες αφιερωμένες στα μεγάλα έπη της πατρίδας. Τώρα νιώθει ότι απέτυχε οικτρά γιατί σε λίγες ώρες η πατρίδα δε θα υπάρχει.

Οι γαλανομάτηδες δαίμονες καταφτάνουν. Η συντέλεια του κόσμου απέχει ελάχιστα πια.

Βρισκόμαστε στην Κηφισιά. Στο υπερυψωμένο ισόγειο μιας έπαυλης με πύργο-κλιμακοστάσιο και επάλξεις στην ανωδομή, που ορθώνεται σαν νησί μέσα σε μια θάλασσα από δέντρα. Εδώ, έγραψε τα περισσότερα βιβλία της, αυτά που

την έφεραν στις καρδιές χιλιάδων Ελλήνων. Εδώ, με θέα τον απέραντο κήπο που αγκαλιάζει τη ρόδινη μαρμαρόπετρα, τα ψηλά παράθυρα και τις επιβλητικές βεράντες. Εδώ, άφησε το μυστικό της σύμπαν να κάνει πραγματικότητα το μοναδικό θαύμα που της είχε απομείνει.

Σήμερα, πίσω από τους ίδιους τοίχους, υποδέχεται το τέλος. Είναι το έτος 1941, η χρονιά που σηματοδοτεί τον οριστικό θάνατο των θαυμάτων. Οι Γερμανοί έρχονται.

Η πόρτα της εισόδου ανοίγει. Βήματα ακούγονται στο ξύλινο δάπεδο.

Η Μαριάνθη. Λαχανιασμένη.

«Άργησα, το ξέρω. Αλλά δεν υπάρχει ψυχή έξω».

«Έμαθες τίποτα;» τη ρωτάει σφίγγοντας ασυναίσθητα την άκρη της κουβέρτας.

«Έφτασα μέχρι το καφενείο στην Πλατεία Πλατάνου. Δυο τρεις άνθρωποι ήταν εκεί μόνο. Δεν τους ήξερα. Ρώτησα αν έχουν ακούσει κάτι. Μου είπαν ότι είναι ζήτημα ωρών. Μετά μου έμπηξαν τις φωνές, να τσακιστώ να πάω σπίτι και να μη γυρνάω στους δρόμους. Επιστρέφοντας έπεσα πάνω στον Αλέξη, τον κηπουρό των Ληναίων. Έφευγε απ' το κτήμα τρέχοντας. Ο κύριος Ληναίος τού είπε ότι οι Γερμανοί έχουν περάσει τη Θήβα».

Η Μαριάνθη είναι η σκιά της τα τελευταία εννέα χρόνια. Την προσέλαβε το '32 ως γραμματέα και έχει καθαρογράψει εκατοντάδες σελίδες. Αλλά πάντοτε ήταν κάτι παραπάνω από γραμματέας. Τη σηκώνει κάθε πρωί από το κρεβάτι, τη βοηθάει να μετακινείται μέσα στο σπίτι, τη φροντίζει κατά τη διάρκεια της μέρας. Ταυτόχρονα μεριμνά και για τις ανάγκες του νοικοκυριού, καθοδηγώντας υπηρέτριες, επιστάτες και μαγειρίσες,

μολονότι σήμερα και αύριο πρέπει να τα κάνει όλα μόνη της, αφού λόγω των συνθηκών έχει δοθεί άδεια στο προσωπικό.

Στους ξένους ίσως θυμίζει εκείνες τις πιστές ψυχοκόρες που θυσιάζουν την ανεξαρτησία τους, αφιερώνοντας κάθε ίχνος ζωτικότητας σε άλλους. Ανύπαντρη, γύρω στα τριάντα, γεματούλα, με στενούς ώμους και απαλά μισοφέγγαρα χαραγμένα στο δέρμα κάτω από τα μάτια της.

«Αχ, τι θα απογίνουμε, κυρία Δέλτα; Τι εφιάλτης είναι αυτός;»

Η συγγραφέας ανασηκώνει το κεφάλι της και κοιτάζει προς το φως του ήλιου έξω από τα ανοιχτά παραθυρόφυλλα της τραπεζαρίας. Χθες βράδυ άκουσαν για τις εναέριες επιχειρήσεις των Γερμανών πάνω από τη διώρυγα της Κορίνθου και την πόλη των Μεγάρων. Ο ουρανός της Κηφισιάς παραμένει απαραβίαστος για την ώρα. Ούτε ζέπελιν, ούτε βομβαρδιστικά, ούτε ξανθοί διάβολοι που αιωρούνται από τα αλεξίπτωτά τους. Μόνο ένα αχνό λευκό σύννεφο στο βάθος και τα τελευταία ωδικά πουλιά που επιστρέφουν από τις χειμερινές τους κατοικίες.

«Ας είμαστε ψυχραιμες, κορίτσι μου». Η ψυχραιμία είναι το μόνο που της λείπει τούτες τις ώρες, αλλά κατορθώνει και ακούγεται πειστική.

«Αυτό συνέστησε και ο κύριος το πρωί», λέει η Μαριάνθη. «Είπε ότι ο πανικός δε βγάζει πουθενά. Όμως κυκλοφορούν τόσες φήμες για δαύτους...»

Για να εκτονώσει τη νευρικότητά της η Μαριάνθη ορμάει στον καναπέ και αρχίζει να αναφουφουλιάζει τα μαξιλάρια.

«Μια που ανέφερες τον κύριο, είπε μήπως πού πάει και πότε θα γυρίσει;»

«Όχι. Το μόνο που είπε ήταν ότι θα πάρει το αυτοκίνητο. Σηκώθηκε νωρίς, ντύθηκε και βγήκε».

«Καλώς, Μαριάνθη».

«Οι εφημερίδες στο τραπέζι πάντως είναι σημερινές. Τις έφερε και ξανάφυγε».

«Αυτός ο άνθρωπος», μουρμουρίζει η κυρία Δέλτα. «Να μην κάθεται στο σπίτι του ούτε μια μέρα σαν τη σημερινή».

«Δεν έχετε άδικο. Μα αν υπάρχει μία περίπτωση να μάθουμε πού ακριβώς βρίσκονται αυτοί οι σατανάδες, είναι από τον κύριο όταν γυρίσει. Το ραδιόφωνο δε λέει τίποτα καινούργιο. Στήθηκα στις οκτώ να ακούσω το πρώτο δελτίο ειδήσεων της ημέρας, και αναλώθηκε όλο σε πράγματα που ξέρουμε ήδη. *Τα καταστήματα να παραμείνουν κλειστά*, έλεγε ο εκφωνητής. *Μην κυκλοφορείτε άσκοπα έξω*. Ύστερα είπε πάλι για την κατάρρευση της βρετανικής άμυνας στα στενά των Θερμοπυλών. Την υπόλοιπη ώρα επαναλαμβάνονταν φράσεις από το διάγγελμα του αντιπροέδρου της κυβέρνησης προς τη νεολαία, που το ακούσαμε χθες. Και μετά να σου τα εμβατήρια και τα δημοτικά τραγούδια. Όχι, ο μόνος που μπορεί να μας φέρει κάποια είδηση είναι ο κύριος. Ίσως πήγε στην Αθήνα να δει κανέναν φίλο του διπλωμάτη».

«Τέλος πάντων. Σου ζήτησα κάτι το πρωί».

«Το μαντίλι. Ναι. Βαθυπόρφυρο είπατε;»

Η κυρία Δέλτα γνέφει καταφατικά.

«Απορώ τι το θέλετε τώρα αυτό το παμπάλαιο μαντίλι», γκρινιάζει η Μαριάνθη. «Αλλά θα ψάξω».

«Την ευχή μου να 'χεις».

«Στο μεγάλο μπαούλο που είναι μέσα στην ντουλάπα, λέτε, ε;»

«Η εκεί ή στο κάτω συρτάρι της σιφονιέρας μου. Ξέρεις πού είναι το κλειδί...»

«Ξέρω, ξέρω».

Μένοντας μόνη, γυρίζει αργά το κεφάλι της και κοιτάζει πάλι έξω. Το απαλό αεράκι κάνει τα φύλλα να θροΐζουν, αποκαλύπτοντας το φωτεινότερο, πιο έντονο πράσινο της κάτω πλευράς τους. Συλλογιέται πόσο αγάπησε τελικά την Κηφισιά.

Ο πόλεμος καταπίνει την Ευρώπη, όμως σε αυτή τη γωνιά του κόσμου τα πλατάνια ακόμη στολίζουν αγέρωχα τις άκρες των δρόμων. Παρεκκλήσια φωλιάζουν κάτω από ψηλά κυπαρίσσια. Αρχοντικά που μοιάζουν σαν να βγήκαν από παραμύθι κρύβονται πίσω από θεόρατες πύλες. Τείχη μπλεγμένα με κληματαριές περιβάλλουν κήπους γεμάτους κυκλάμινα. Στην εποχή του Περικλή αποκαλούσαν τούτο τον τόπο σπηλιά των Νυμφών. Αυτό της έρχεται τώρα στο μυαλό, καθώς αγναντεύει τα ερημωμένα καλντερίμια.

Όλα έχουν τελειώσει, το ξέρει. Της είναι οικείο το πρόσωπο της βίας. Έχει γράψει χιλιάδες λέξεις για ανθρώπους που αγωνίστηκαν με το δάχτυλο στη σκανδάλη.

Τι της έμεινε; Οι κόρες της δεν είναι εδώ. Η Ελλάδα πεθαίνει. Γιατί να συνεχίσει να ζει;

«Βρήκες τίποτα;» φωνάζει της Μαριάνθης.

«Στο μπαούλο δεν είναι», έρχεται η απάντηση από το επάνω δωμάτιο. «Θα ψάξω στη σιφονιέρα».

Μήπως το έχασε; Μήπως παράπεσε κάπου;

Όχι, δεν μπορεί, εκεί θα είναι. Φαίνεται ίσως αστείο που τούτες τις στιγμές χρειάζεται τόσο επιτακτικά ένα μαντίλι.

Μα το έχει ανάγκη πιο πολύ απ' οτιδήποτε άλλο.

Ναι, νομίζει πως αφουγκράζεται το βουητό. Χρόνια ακούει θορύβους στο κεφάλι της. Οι κρότοι, οι βόμβοι και οι φωνές την κατοικούν πεισματικά. Ωστόσο, δε φαντάστηκε ποτέ ότι θα την ταλάνιζε ο ρόγχος που παράγει η ανάσα του σκότους. Οι γερμανικές μοτοσικλέτες κυκλώνουν βρυχώμενες την Αθήνα.

«Ούτε στη σιφονιέρα είναι!» ανακοινώνει η Μαριάνθη.

«Τότε ανέβα στο δώμα και άνοιξε ένα λευκό κασόνι που είναι πλάι στο ντιβάνι».

Μα φυσικά. Στο κασόνι είναι. Πώς το ξέχασε;

Τις τελευταίες μέρες ο καθένας έχει και μια γνώμη για το τι πρόκειται να συμβεί σ' αυτή τη χώρα. Κάποιοι υπερβολικά αισιόδοξοι διατείνονται ότι οι Γερμανοί έρχονται με φιλικές διαθέσεις. Ότι δεν έχουν κανένα πρόβλημα με τους Έλληνες, παρά μόνο με τους Βρετανούς που βρίσκονται στην Ελλάδα.

Άλλοι υποστηρίζουν πως η εμπροσθοφυλακή του Χίτλερ έχει εκπαιδευτεί για να σκορπίζει πόνο στους ηττημένους.

Διαδίδονται φήμες ότι μοιράζουν δηλητηριασμένες σοκολάτες, ότι ξυλοκοπούν τους ηλικιωμένους, ότι φυλακίζουν τους αργόστροφους και τους σακάτηδες.

Κάτι γνωστές της από το Κεφαλάρι –η κυρία Βραχνού, η κυρία Αμπατζή, η κυρία Σοφούλη– την επισκέφτηκαν τις προάλλες για να της πουν να εξαφανίσει επειγόντως κάθε αντικείμενο αξίας που έχει στο σπίτι. Εκείνες φύλαξαν τις πορσελάνες τους στα κελάρια, έραψαν μαργαριτάρια στα στριψώματα, έκρυσαν χρυσά δαχτυλίδια στις ράχες βιβλίων. «Φυσικά, τη βέρα μου την έχωσα στον *Τρελαντώνη!*» της είπε κάποια από αυτές. Η ίδια δεν έχει κρύψει τίποτα. Γιατί να το κάνει αφού σε λίγες ώρες δε θα υπάρχει;

Νιώθει τόσο κουρασμένη. Και οι ψίθυροι που έρπουν στ' αυτιά της δε βοηθάνε.

«Εγώ έμαθα ότι αφήνουν έγκυο κάθε μαθήτρια που συναντούν».

«Εμένα μου είπαν ότι τα μάτια τους είναι κατακόκκινα από τα σκευάσματα που παίρνουν για να κρατιούνται ζύπνιοι».

«Εγώ άκουσα ότι έχουν κάτι μυστικές βόμβες που...»

Ω, δεν αντέχει άλλο τα λόγια τους.

Το τέλος έχει έρθει. Οι αστροκέντητες νύχτες και οι δροσοστάλαχτες αυγές ανήκουν στο παρελθόν. Η Ελλάδα σβήνει. Εκείνη απέτυχε. Ό,τι κι αν έγραψε κάποτε είναι ένας περιττός ύμνος σε μια πατρίδα που θα ξεχαστεί. Δεν είναι καν συγγραφέας πια. Είναι απλώς μια γριά γυναίκα καθηλωμένη στην πολυθρόνα της. Σκέφτεται τον Κορυζή που αυτοκτόνησε πριν από μερικές μέρες. Σκέφτεται τον Εμμανουήλ Μπενάκη, τον πατέρα της. Σκέφτεται τον Βενιζέλο. Τον Παύλο Μελά. Τους ποιητές που γνώρισε. Σκέφτεται τον Αλέξανδρο Πάλλη και

τους υπόλοιπους δημοτικιστές που αγωνίστηκαν μαζί της για την ωραιότερη γλώσσα του κόσμου. Ξάφνου τους λυπάται τρομερά. Απέτυχαν όλοι τους, έτσι δεν είναι; Την προηγούμενη φορά οι εισβολείς έμειναν τετρακόσια χρόνια. Αυτοί εδώ είναι πιο έξυπνοι, πιο μεθοδικοί. Θα μείνουν περισσότερα.

«Νομίζω πως το βρήκα!» φωνάζει η Μαριάνθη από το δώμα.

Η κυρία Δέλτα νιώθει τη λαχτάρα της για το μαντίλι να θεριεύει. Επί τρία ατελείωτα λεπτά περιμένει τη Μαριάνθη να κλείσει το λευκό κασόνι, να κλειδώσει την πόρτα του δωματός και να κατεβεί τα σαράντα επτά ξύλινα σκαλοπάτια. Έπειτα τη βλέπει να εμφανίζεται κρατώντας το βαθυπόφυρο ύφασμα που άντεξε τριάντα τρία χρόνια φυλακισμένο μέσα σε ένα κουτί.

«Αυτό δεν είναι;»

Απλώνει τα χέρια της και το πιάνει, ξεφυσώντας δυνατά, σαν να μην είχε πάρει ανάσα τις τελευταίες δύο ώρες.

Ναι, αυτό είναι.

Το μαντίλι της Βιέννης.

Το μαντίλι που της αγόρασε σε μιαν άλλη ζωή, τότε που πάλεψαν για το δικό τους θαύμα.

«Σ' ευχαριστώ», λέει σχεδόν ψιθυριστά.

Η Μαριάνθη κάθεται στην άκρη του καναπέ. «Είναι όντως πολύ όμορφο μαντίλι. Εξαιρετικά μαλακό».

Η κυρία Δέλτα αγγίζει απαλά τις φθαρμένες ραφές. Δεν έχει ξεχάσει τίποτα. Εκείνες οι τρεις μέρες ήταν οι πιο όμορφες που έζησε ποτέ, οι πιο θυελλώδεις. Και έκριναν τα πάντα. Άραγε, θα έγραφε τούτα τα βιβλία αν δεν είχαν συμβεί τα γε-

γονότα εκείνων των ημερών; Θα τα έγραφε με τον τρόπο που τα έγραψε; Θα έγραφε έστω μία λέξη;

Ίσως όχι. Ίσως ναι. Δεν είναι σίγουρη.

«Πόσο παλιό είναι;» ρωτάει η Μαριάνθη.

«Πολύ παλιό».

Νιώθει το μαντίλι να κολλάει στις παλάμες της σαν νερό – τόσο λεπτό και δροσερό είναι.

Ναι, δεν έχει ξεχάσει τίποτα. Θυμάται εκείνο το γκριζό πριινό στο Φεσλάου. Το σπυργίτι που τους ακολουθούσε. Το μαγαζάκι που συνάντησαν στη γωνία του δρόμου. Θυμάται το ξενοδοχείο *Τριέστι* στο οποίο κατέλυσαν όταν είχε ξεσπάσει η βροχή. Το ιδιωτικό σαλονάκι τους. Τον σερβιτόρο που εισέβαλε χωρίς να χτυπήσει την πόρτα και τους έπιασε να ερωτοτροπούν. Θυμάται την υπόσχεση που του έδωσε το ίδιο βράδυ. Τα όνειρα που μοιράστηκαν. Το πόσο δυνατή και αποφασισμένη ξύπνησε το επόμενο πρωί.

Τίποτα δε θα τη σταματούσε. Έτσι αισθανόταν.

Όλα περνούν μπροστά από τα μάτια της σαν φιλμ. Οι βόλτες τους με την άμαξα. Ο τσακωμός τους σ' εκείνη την υπαίθρια γιορτή του Λίζινγκ. Ο βράχος, έπειτα, στην καρδιά του δάσους. Η μαρτυρική νύχτα που ακολούθησε. Το Οριάν Εξπρές.

Τριάντα τρία χρόνια έχουν περάσει και μπορεί να ανακαλέσει τα πάντα με κάθε λεπτομέρεια.

Και δεν έχει ξεχάσει ούτε τον δόκτορα Φρίντμαν.

Τότε η κυρία Δέλτα ζούσε στη Φρανκφούρτη –σε μια Γερμανία πολύ διαφορετική από τη σημερινή– και πάλευε με το κεντρί που ήταν μπηγμένο στην καρδιά της. Ο δόκτωρ Φρίντμαν παρέλαβε στα περίχωρα της Βιέννης ένα πλάσμα καταρ-

ρακωμένο και το περιέθαλψε με την καλοσύνη που δείχνει κανείς στους ετοιμοθάνατους. Φυσικά η παραμονή της στο σανατόριο του Γκάινφארν αποτελεί για την οικογένεια μια σελίδα ντροπής. Είναι ένα κεφάλαιο που έμεινε κρυφό. Μια ιστορία που ελάχιστοι γνωρίζουν. Ούτε καν η Μαριάνθη ξέρει πολλά. Τι θα σκεφτόταν κάποιος εν έτει 1941, αν μάθαινε ότι η αγαπημένη συγγραφέας των παιδιών νοσηλεύτηκε κάποτε σε ψυχιατρική κλινική;

Όμως στη δική της μνήμη εκείνο το καταφύγιο των απόκληρων φέγγει σαν φάρος. Και ο αγαπημένος της φίλος, ο γιατρός, βρίσκεται πάντα μέσα στην καρδιά της.

Άραγε να ζει ακόμη;

Και η κλινική; Να υπάρχει;

Ο Φρίντμαν τής είχε κάνει το ωραιότερο κομπλιμέντο που άκουσε σε όλη της τη ζωή. Την είχε παρομοιάσει με κίσσα: της είχε πει ότι οι κίσσες έχουν πανέμορφα χρωματιστά φτερά και δεν το βάζουν κάτω ποτέ.

Όταν το καλοκαίρι του '27 έπιασε να διαβάσει στα αγγλικά την *Κυρία Ντάλογουεϊ* της Βιρτζίνια Γουλφ, έπεσε πάνω σ' εκείνη την περιγραφή, στη δεύτερη μόλις σελίδα, που λέει: *Κάτι πάνω της θύμιζε πουλί, μια κίσσα, μπλε-πράσινη, ελαφριά, ζωηρή, παρόλο που είχε περάσει τα πενήντα κι είχε ασπρίσει πολύ μετά την αρρώστια της.*

Και δεν κατάφερε να συγκρατήσει τη συγκίνησή της. Από μια άποψη, ίσως να ταυτίστηκε με την ηρωίδα του βιβλίου, την Κλαρίσα Ντάλογουεϊ. Γιατί και η κυρία Δέλτα είχε περάσει τα πενήντα, ήταν πλέον άρρωστη και είχε ασπρίσει. Όμως αυτό που τη συντάραξε ήταν η ανάμνηση εκείνου του κομπλιμέντου. Ένωσε να τη διαποτίζει μια ασύλληπτη νοσταλγία

για το μέρος που οι δικοί της δε μνημονεύουν ποτέ, και για τον γιατρό που τη φρόντισε με τόση ζέση. Είχε αγκαλιάσει το μυθιστόρημα της κυρίας Γουλφ και δεν μπορούσε να σταματήσει να κλαίει.

Το ίδιο γοερά έκλαψε και το '38, όταν η Βιέννη προσαρτήθηκε στη Ναζιστική Γερμανία, καθώς και πριν από λίγες μέρες, όταν διάβασε στην εφημερίδα ότι η Βιρτζίνια Γουλφ βρέθηκε στον πάτο ενός ποταμού, με μια πέτρα χωμένη στην τσέπη του παλτού της. Τα δάκρυά της κυλούσαν ασυγκράτητα γιατί στο μυαλό της είχε εκείνο τον γιατρό. Τον άνθρωπο που την κοίταζε και είδε ένα πουλί.

«Τι σκέφτεστε;» ρωτάει η Μαριάνθη.

Η κυρία Δέλτα δε σηκώνει το βλέμμα της από το μαντίλι.

«Το Γκάινφαρν».

«Το Γκάινφαρν; Εννοείτε τότε που...» Δεν ολοκληρώνει τη φράση της. Κανείς μέσα σε αυτό το σπίτι δεν αναφέρει λέξεις όπως *σανατόριο* ή *θεραπεία*.

«Ναι, τότε που...» επαναλαμβάνει εκείνη.

Η Μαριάνθη δεν τη θαυμάζει απλώς. Τη λατρεύει. Νιώθει απέραντη αγάπη γι' αυτή τη γυναίκα.

«Πώς σας ήρθε τώρα;»

«Όπως έρχονται όλα, θαρρώ».

Η αφοσιωμένη βοηθός γνωρίζει ότι νοσηλεύτηκε κάποτε στο Γκάινφαρν, σε μια κλινική. Δε γνωρίζει όμως τίποτα για τους λόγους που οδήγησαν την κυρία Δέλτα σ' ένα τέτοιο μέρος.

Είχε σχέση η νοσηλεία της με αυτόν;

Η Μαριάνθη ξέρει ότι την εποχή εκείνη υπήρχε κι αυτός. Ξέρει ότι η κυρία Δέλτα ήταν ερωτευμένη μαζί του. Ταξινομώ-

ντας το αρχείο της συγγραφέως έχει διαβάσει παλιά γράμματά της, επιστολές που γράφτηκαν το 1907, το 1908. Κατά καιρούς έχει αποσπάσει και κάποια μισόλογα από την ίδια. Άραγε να συνδέεται αυτός με το Γκάινφארν;

Το 1908 πρέπει να ήταν, συλλογιέται η Μαριάνθη. Άρα μπορεί και να συνδέεται.

«Κυρία Δέλτα», λέει.

«Ναι;»

«Δεν έχουμε μιλήσει ποτέ για το Γκάινφαρν».

Εκείνη μένει σιωπηλή. Τα μάτια της είναι καρφωμένα στο μαντίλι.

«Γιατί αυτό το κομμάτι της ζωής σας το κρατάτε θαμμένο;»

Η συγγραφέας εξακολουθεί να στέκει βουβή. Τα έχει καταγράψει όλα – ακόμη κι εκείνο το κομμάτι. Αυτό έκανε τους προηγούμενους μήνες. Έγραφε πυρετωδώς για το Γκάινφαρν, τον δόκτορα Φρίντμαν, τις στιγμές της ευτυχίας και της οδύνης. Ζωντάνεψε την πιο δραματική περίοδο της ζωής της μέσα από επιστολές και ημερολόγια, αφήνοντας ένα είδος συναισθηματικής διαθήκης που θα ανοιχτεί όταν δε θα βρίσκεται πια εδώ.

Ελάχιστα τμήματα τούτων των αυτοβιογραφικών κειμένων είδε η Μαριάνθη. Έτσι το ήθελε η κυρία Δέλτα. Οι μέρες της Βιέννης αποτελούν τη μόνη πραγματική περιπέτεια που έζησε ποτέ. Δεν είναι για τον καθένα. Τα τετράδια φυλάχθηκαν, κλειδώθηκαν και θα τα ανακαλύψουν οι κόρες της. Μονάχα οι κόρες της δικαιούνται να μάθουν ποια υπήρξε στ' αλήθεια.

«Κυρία Δέλτα», λέει ξανά η Μαριάνθη.

Την παρατηρεί που δεν κουνιέται, δε μιλάει· και απλώνει

το χέρι της στον μαυροφορεμένο ώμο που γέρνει ανεπαίσθητα προς τα εμπρός. Τη χαϊδεύει. Αισθάνεται τυχερή που δουλεύει για αυτή τη γυναίκα. Πόση ευφυΐα, πόση λάμψη και πόση θλίψη κατάφεραν να συνυπάρξουν μέσα σ' ένα τόσο ταλαιπωρημένο σώμα.

Ναι, σκέφτεται η κυρία Δέλτα. Θυμάμαι τα πάντα. Ό,τι συνέβη εκείνες τις τρεις μέρες. Δεν ξέχασα τίποτα. Και σε λίγες ώρες που θα σε δω, θα τα ξαναθυμηθούμε μαζί.

«Λοιπόν!» αναφωνεί η Μαριάνθη και πετάγεται ξαφνικά από τον καναπέ. «Ωρα να ετοιμάσω εκείνη τη σούπα που λέγαμε. Και θα φάτε, έστω με το ζόρι. Από χθες το απόγευμα δεν έχετε βάλει μπουκιά στο στόμα σας. Μη μας βρουν νηστικές οι Γερμανοί».

Όταν η Μαριάνθη φεύγει από το δωμάτιο, εκείνη φέρνει το μαντίλι στο πρόσωπό της και ρουφάει τη μυρωδιά ενός βροχερού πρωινού στις αρχές του αιώνα.

Έπειτα όμως παγώνει πάλι.

Φταίει τούτη η λέξη. Κάθε λίγες ανάσες τούτη η λέξη απλώνει γύρω της ομίχλη και σκότος: *Γερμανοί*.

Οι Γερμανοί έρχονται και κάθε λεπτό που περνάει είναι ένα λεπτό λιγότερο σε αυτό το σπίτι, σε αυτή τη ζωή.

Όλα έχουν τελειώσει.

*Το ξέρω πως είμαι τρελή·
μα η αγάπη κάποιον τρελαίνει...*

ΙΟΥΝΙΟΣ ΤΟΥ 1908. Η Πηνελόπη Δέλτα βρίσκεται σε ένα σανατόριο στα περίχωρα της Βιέννης. Είναι μια γυναίκα με κλιδωμένη ζωή. Σε αυτό το άσυλο των ταλαιπωρημένων ψυχών, μακριά από τις κόρες της, την έστειλαν για να ξεχάσει τον Ίωνα Δραγούμη, τον γοπευτικό διπλωμάτη που αγάπησε παράφορα, τον άνθρωπο που έγινε η αιτία να κλυδωνιστεί ο γάμος της. Όμως η επίσκεψή του εκεί τα αλλάζει όλα. Με φόντο τις καταπράσινες ερημιές και τα μεσαιωνικά πλακόστρωτα της κεντρικής Ευρώπης θα παλέψει για τη λύτρωση της καρδιάς της, ζώντας μαζί του τρεις μέρες που θα τη σημαδέψουν για πάντα.

Τριάντα τρία χρόνια αργότερα, τον Απρίλιο του 1941, οι Γερμανοί εισβάλλουν στην Αθήνα, και εκείνη, καθηλωμένη στο σαλόνι του σπιτιού της στην Κηφισιά, επιχειρεί τον τελευταίο απολογισμό της ζωής της, έχοντας πάρει μια μοιραία απόφαση. Να ανταμώσει στον ουρανό τον άντρα που στερήθηκε κάποτε.

Το ΙΣΤΟΡΙΑ ΧΩΡΙΣ ΟΝΟΜΑ είναι ένα βαθιά συγκινητικό μυθιστόρημα για το πάθος και την απώλεια, για τον έρωτα και τη μνήμη, για τις δεσμεύσεις της οικογένειας, για το σκοτάδι του πολέμου και τις πιο δραματικές στιγμές της Ελλάδας. Βασισμένος στα ημερολόγιά της, ο Στέφανος Δάνδουλος αποτίει φόρο τιμής στον εθθραστο ψυχισμό της σπουδαιότερης Ελληνίδας συγγραφέως του εικοστού αιώνα.

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
www.psichogios.gr

ISBN: 978-618-01-2242-8

9 786180 122428

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 20412

ΓΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ ΜΕ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ